

Sectors as an Effective Management Mechanism in the Field of Social Services Provision in EU Countries]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka*, no. 2 (2013): 30-42.

Koliada, T. A. "Finansove zabezpechennia sotsialnykh funktsii derzhavy: stan, tendentsii ta napriamky optymizatsii" [Financial Support of the Social Functions of the State: the Condition, Trends and Directions of Optimization]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2014): 100-107.

Koliada, T. A., and Muzychenko, H. V. "Vplyv demokratii na obsiah harantovanykh derzhavoiu sotsialnykh posluh naselenniu ta riven yikh finansovoho zabezpechennia v umovakh postkryzovoho rozvytku ekonomiky" [Influence of democracy on the volume of socially guaranteed social services to the population and the level of their financial support in the post-crisis economic development]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 1 (2012): 181-189.

[Legal Act of Ukraine] (1996). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966-15>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20120205>

Ohinska, A. Yu. "Rol vydatkiv biudzhetu na sotsialnyi zakhyst u realizatsii sotsialnoi polityky derzhavy" [A Role of Budget Spending to Social Protection in Social Policy Realization]. *Nauka i ekonomika*, no. 2 (2014): 11-16.

"Pensiynyi fond Ukrainy. Ohliad osnovnykh pidsumkiv roboty" [Pension Fund of Ukraine. Overview of the main results of the work]. <https://www.pfu.gov.ua/category/informatsiya/byudzhetsanalitika/oglyad-osnovnykh-pidsumkiv-roboty/>

Ruzhenskyi, M. M. *Sotsialnyi zakhyst naseleння v umovakh formuvannia rynkovoї modeli ekonomiky Ukrainy* [Social Protection of the Population in the Conditions of Formation of Market Model of economy of Ukraine]. Kyiv: IPK DSZU, 2013.

УДК 330.341
JEL: G32

МОДЕЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

©2019 СЛОБОДЯНЮК Н. О., ШОКЕР Р. І.

УДК 330.341
JEL: G32

Слободянюк Н. О., Шокер Р. І. Моделювання механізму фінансової безпеки підприємства

Метою статті є моделювання механізму фінансової безпеки підприємства відповідно до його функціональних структурних складових. Досліджено роль фінансової безпеки підприємства в процесі формування його економічної безпеки. Розглянуто основні етапи становлення категорії «фінансова безпека». Проведено розмежувальний аналіз понять «економічна безпека підприємства» та «фінансова безпека підприємства», визначено їх основні відмінності та спільні риси. Зазначено суть фінансової безпеки підприємства у складі економічної безпеки підприємства. Запропоновано авторське тлумачення поняття «фінансова безпека підприємства». Наведено авторський підхід до моделювання механізму фінансової безпеки підприємства, визначено його основні складові та охарактеризовано роль кожної з них у його структурі. Ідентифіковано та охарактеризовано загрози фінансовій безпеці в макро- та мікросередовищі, доведено залежність фінансової безпеки підприємства від фінансової безпеки держави. Виокремлено основні етапи управлінської діяльності в процесі формування фінансової безпеки підприємства та їх взаємозв'язок із основною метою підприємства. Обґрунтовано основні складові формування фінансової безпеки підприємства та виявлено роль його ресурсного забезпечення у цьому процесі. Охарактеризовано основні елементи ресурсного потенціалу підприємства. У перспективах подальших розвідок з даного питання – дослідження впливу ресурсного забезпечення підприємства на його фінансову безпеку та розробка механізму ресурсного забезпечення фінансової безпеки держави.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, економічна безпека підприємства, механізм фінансової безпеки підприємства, ресурсний потенціал, складові фінансової безпеки.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-206-212>

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Слободянюк Наталя Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів та банківської справи, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Трамвайна, 16б, Кривий Ріг, 50005, Україна)

E-mail: slobodyanyuk@donnuet.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0803-9423>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3169478/>

Шокер Римма Ігорівна – магістрантка, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Трамвайна, 16б, Кривий Ріг, 50005, Україна)

E-mail: rimmashoker@gmail.com

УДК 330.341
JEL: G32

UDC 330.341
JEL: G32

Слободянюк Н. А., Шокер Р. И. Моделирование механизма финансовой безопасности предприятия

Целью статьи является моделирование механизма финансовой безопасности предприятия в соответствии с его функциональными структурными составляющими. Исследована роль финансовой безопасности предприятия в процессе формирования экономической безопасности. Рассмотрены основные этапы становления категории «финансовая безопасность». Проведен разграничительный анализ понятий «экономическая безопасность предприятия» и «финансовая безопасность предприятия», определены их основные различия и общие черты. Ука-

Slobodyanyuk N. O., Shoker R. I. Modeling the Enterprise's Financial Security Mechanism

The article is aimed at modeling the mechanism of the financial security of enterprise in accordance with its functional structural constituents. The role of the enterprise's financial security is examined in the process of economic security formation. The main stages of formation of the category of «financial security» are considered. A distinction analysis of the concepts of «economic security of enterprise» and «financial security of enterprise» is carried out, their main differences and common features are defined. The essence of the

зана суть фінансової безпеки підприємства в складі економічної безпеки підприємства. Представлено авторське трактування поняття «фінансова безпека підприємства». Предложено авторський підхід до моделювання механізму фінансової безпеки підприємства, визначено його основні складові частини та охарактеризовано роль кожної з них в його структурі. Ідентифіковані та охарактеризовані загрози фінансової безпеки підприємства в макро- та мікросередовищі, доведено залежність фінансової безпеки підприємства від фінансової безпеки держави. Виділено основні етапи управлінської діяльності в процесі формування фінансової безпеки підприємства та показано їх взаємозв'язок з основною метою підприємства. Обґрунтовано основні складові формування фінансової безпеки підприємства та виявлено роль його ресурсного забезпечення в цьому процесі. Охарактеризовано основні елементи ресурсного потенціалу підприємства. В перспективах подальшого вивчення даного питання – дослідження впливу ресурсного забезпечення підприємства на його фінансову безпеку та розробка механізму ресурсного забезпечення фінансової безпеки держави.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, економічна безпека підприємства, механізм фінансової безпеки підприємства, ресурсний потенціал, складові частини фінансової безпеки.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Слободянюк Наталія Александрівна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів та банківського дела, Донецький національний університет економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського (ул. Трамвайна, 16б, Кривий Ріг, 50005, Україна)

E-mail: slobodyanyuk@donnuet.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0803-9423>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3169478//>

Шокер Римма Ігорівна – магістрантка, Донецький національний університет економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського (ул. Трамвайна, 16б, Кривий Ріг, 50005, Україна)

E-mail: rimmashoker@gmail.com

enterprise's financial security as part of the enterprise's economic security is specified. The authors' own interpretation of the concept of «financial security of enterprise» is presented. The authors' own approach to modeling the financial security mechanism of enterprise is proposed, its main constituents are defined and the role of each of them in its structure is described. Threats to financial security in the macro- and micro-environment are identified and characterized, and the dependence of the enterprise's financial security on the financial security of the State is proved. The main stages of managerial activity in the process of building-up the financial security of enterprise are allocated and their relationship with the main goal of enterprise is displayed. The main constituents of formation of the financial security of enterprise are substantiated and the role of the enterprise's resource provision in this process is identified. The main elements of the enterprise's resource potential are characterized. Prospects for further research on this issue are studying the impact of the enterprise's resource provision on its financial security and developing a mechanism of resource provision for financial security of the State.

Keywords: financial security of enterprise, economic security of enterprise, the enterprise's financial security mechanism, resource potential, constituents of financial security.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Slobodyanyuk Natalya O. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Finance and Banking, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky (16b Tramvaina Str., Kryvyi Rih, 50005, Ukraine)

E-mail: slobodyanyuk@donnuet.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0803-9423>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3169478//>

Shoker Rymma I. – Graduate Student, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky (16b Tramvaina Str., Kryvyi Rih, 50005, Ukraine)

E-mail: rimmashoker@gmail.com

Головною фундаментальною основою економіки країни виступає підприємницька діяльність. Саме підприємства поєднують трудові, сировинні та фінансові ресурси, тим самим не тільки створюють нескінчену різноманітність товарів та послуг, а й забезпечують робочими місцями значну частину населення. Із соціальної точки зору підприємства не тільки використовують трудові ресурси, а й спонукають їх до розвитку. Про це свідчить постійний процес накопичення знань, підвищення кваліфікації робітників, реалізація та збагачення їх навичок та умінь, обмін досвідом і формування стійких соціально-прийнятних установ щодо процесу взаємовідносин між працівниками (набуття дисциплінованості, взаємоповаги та організованості). Чи не найважливішим соціальним показником є формування розуміння працівником своєї участі та важливості у процесі підприємницької діяльності та створення економічних благ. Тобто, підприємство виступає не тільки важливим елементом системи ринкової економіки, а й набуває соціального значення задля задоволення й реалізації потреб робітника.

Питанню фінансової безпеки підприємства приділено увагу в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Зокрема, такі науковці як Х. І. Цвайг, Н. В. Галайко досліджували питання загрози фінансовій безпеці підприємства та шляхи їх подолання; О.

І. Барановський, Н. В. Бондарчук та І. А. Бланк присвятили свою увагу дослідженню складових механізмів управління фінансовою безпекою; Ю. О. Хижняк та О. Ю. Амосов виділили методи оцінки фінансової безпеки підприємства; В. В. Лаптева, А. В. Колеватова та Т. О. Ставерська зробили значний внесок у розробку механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Незважаючи на численні праці науковців, дана тематика залишається актуальною та потребує подальших методико-методологічних вирішень щодо підвищення ефективності механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах невизначеності.

Метою статті є моделювання механізму фінансової безпеки підприємства відповідно до його функціональних структурних складових.

Підприємство, як відкрита економічна система, постійно піддається впливу різноманітних загроз екзогенного та ендогенного характеру, тому важливість формування фінансової безпеки підприємства є першочерговим завданням на сьогодні.

Поняття фінансової безпеки підприємства слід трактувати виходячи із морфологічної сутності фінансової безпеки загалом. У законодавстві України зазначено, що «Фінансова безпека – це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валют-

ної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання» [1].

Науковці трактують дане поняття більш широко виходячи із його багатofакторності. У всіх цих визначеннях підкреслюється головне, що фінансова безпека:

- ✦ характеризує рівень стійкості фінансової системи щодо зовнішніх і внутрішніх загроз;
- ✦ виступає показником ефективності реалізації фінансових методів, інструментів та ресурсів;
- ✦ визначає ступінь ефективності функціонування економічної системи;
- ✦ відіграє основоположну роль у процесі економічного зростання.

Дослідження й етапізація еволюції думок науковців дасть змогу зрозуміти процес еволюції дефініції «фінансова безпека» залежно від трансформацій економічної системи (рис. 1).

Вони починають пов'язувати фінансову безпеку із поняттями захищеності, сталості та рівноваги.

II етап. На цьому етапі фінансова безпека розглядається як найважливіший показник стану економічної безпеки. Водночас формується законодавчо-нормативна база щодо визначення та ліквідації проблем фінансової безпеки. Визначається взаємозв'язок між фінансовою та національною безпекою. Цей етап стає періодом розквіту думок науковців та їх теорій щодо фінансової безпеки та показників, що її становлять.

III етап. Величезний обсяг наукових відкриттів, думок і гіпотез стає підґрунтям для відокремлення «фінансової безпеки» та становлення її як окремої категорії. Фінансова безпека розглядається на рівні економіки, держави, регіону, підприємств та різних сфер. Донині фінансова безпека виступає ефективним показником в економіці, а дослідження цього напрямку все більше привертає увагу науковців.

Отже, дана категорія пройшла три головні етапи становлення, і з кожним наступним періодом її значущість ставала все більшою. На сьогодні фінан-

Рис. 1. Етапи еволюції поняття «фінансової безпеки»

Джерело: складено за [2].

З рис. 1 видно, що еволюція поняття «фінансової безпеки» умовно поділяється на три етапи. Науковці ж виділяють більше етапів, проте саме така хронологія показує основні періоди змін у становленні даної категорії.

I етап. На цьому етапі фінансова безпека не є самостійною категорією, вона розглядається у складі економічної безпеки. У економічній літературі ще не вивчається дане поняття окремо, проте його все частіше починають виділяти як складову економічної безпеки та зазначають, що головним критерієм оцінки фінансової безпеки є збалансованість. Під кінець першого етапу ця складова економічної безпеки починає набувати все більшого інтересу серед науков-

сова безпека підприємства характеризує рівень його економічної захищеності, сталості та рівноваги.

Науковий інтерес викликають окремі погляди серед вчених щодо розкриття сутності фінансової безпеки підприємства.

Так, Ареф'єва О. В. визначає фінансову безпеку підприємства як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективах [3].

На думку Колеватової А. В., фінансова безпека підприємства відображає захищеність його діяльнос-

ті від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності [4].

Можна стверджувати про те, що фінансова безпека підприємства – це стан стабільності та захищеності фінансових ресурсів підприємства, його економічних інтересів, спроможність суб'єкта підприємницької діяльності до функціонування й реалізації соціально-економічних задач; здатність ідентифікувати, уникати та управляти ризиками підприємницької діяльності, формуючи ефективну фінансову стратегію підприємства; ефективне управління ресурсами підприємства задля забезпечення його стабільної діяльності та створення стійкого економічного підґрунтя на довгострокову перспективу відповідно до місії.

Поняття фінансової безпеки підприємства можна трактувати абсолютно по-різному, але в кожному випадку це такий стан, за якого суб'єкт підприємництва може ефективно функціонувати, справляючись із можливими загрозами.

Фінансова безпека підприємства є складовою його економічної безпеки, проте досить часто вчені говорять про те, що фінансова безпека підприємства має право на самостійне існування, тобто може виступати окремою економічною категорією. Тому необхідним є зіставлення цих категорій задля розуміння сутності кожної. Наочно це можна побачити в *табл. 1*.

З табл. 1 видно, що досліджувані категорії мають спільні між собою характеристики. Так, обидві мають складну структуру та включають в себе інші складові. Будь-яке дослідження даних понять доводить їх динамічний характер (змінюються під впливом інших факторів і в розрізі часу) та показує залежність від можливих загроз. Категорії мають економіко-фінан-

сово сутність (наприклад, прибуток є результатом економічної діяльності, а також фінансовим результатом). Також кожне досліджуване поняття є елементом більш широкої категорії (економічна безпека є складовою національної безпеки, а фінансова – економічної безпеки). Жодна з категорій не має загальноприйнятого трактування, що пояснюється багатфакторністю кожної.

Для розмежування понять необхідно дослідити їх відмінності. Бачимо, що економічна безпека є основою стійкого функціонування підприємства, а фінансова безпека показує, наскільки стабільною та ефективною є фінансова діяльність підприємства. Фінансова безпека підприємства відображає можливі загрози в якісних та кількісних показниках, а для економічної безпеки підприємства характерною є можливість виявлення, попередження та захист від таких загроз. Економічна безпека підприємства розглядається як категоріальне поняття (економічна безпека підприємства як соціальної організації, як суб'єкта господарської/підприємницької діяльності та інше), а фінансова безпека відображається саме в розрізі фінансової стабільності. Прийняття управлінських рішень здійснюється з урахуванням економічної безпеки підприємства, а фінансова безпека підприємства є залежною від прийнятих рішень. Складові фінансової безпеки формуються самостійно рішеннями управління підприємства, а складові економічної безпеки підприємства є залежними від всієї його діяльності та не обмежуються управлінським рівнем.

Тобто, досліджувані категорії мають спільні риси, що пояснюється належністю однієї до складу іншої, проте необхідність розмежування цих понять є важливим у зв'язку із особливостями кожного з них.

Таблиця 1

Основні єдності та відмінності між економічною та фінансовою безпекою підприємства

Економічна безпека підприємства	Спільні риси	Фінансова безпека підприємства
Особливі риси		Особливі риси
Є підґрунтям стійкого функціонування підприємства	Складна структура	Кількісне та якісне вираження
Виявлення, попередження та захист від загроз	Динамічний характер	Є показником фінансової стабільності підприємства
Має загальноважливий економічний характер	Наявність спектра загроз	Формується залежно від управлінських рішень
Категоріальний характер	Економічно-фінансова сутність	Має самостійні складові
Впливає на процес прийняття управлінських рішень	Складовою більш широкої категорії	Забезпечується в процесі здійснення фінансових операцій
Захищає ефективне використання ресурсів підприємства	Відсутність загальноприйнятого трактування	Об'єднує наявні у підприємства ресурси задля забезпечення фінансової стійкості

Джерело: авторська розробка.

В основі економічної безпеки підприємства лежить механізм забезпечення його фінансової безпеки.

Авторами статті на основі дослідження різноманіття наукових поглядів учених щодо моделювання механізму фінансової безпеки підприємства запропоновано підхід до поліпшення складових такого механізму (рис. 2).

Кожен елемент такого механізму відіграє свою ключову роль у процесі забезпечення фінансової безпеки підприємства та складається із двох складових: внутрішньої та зовнішньої. Підставою для такого по-

ділу служить, перш за все, той факт, що загрози фінансовій безпеці підприємства можуть виникати як ззовні (інфляція, конкуренція тощо), так і всередині самого підприємства (ресурсна недостатність, хибне управлінське рішення тощо).

Загальновідомо, що зовнішні фактори є або взагалі некерованими з боку підприємства, або частково керованими, тому збалансована робота внутрішньої складової допомагає подолати зовнішні загрози.

До зовнішніх чинників, перш за все, віднесено фінансову безпеку держави. Сюди належать всі

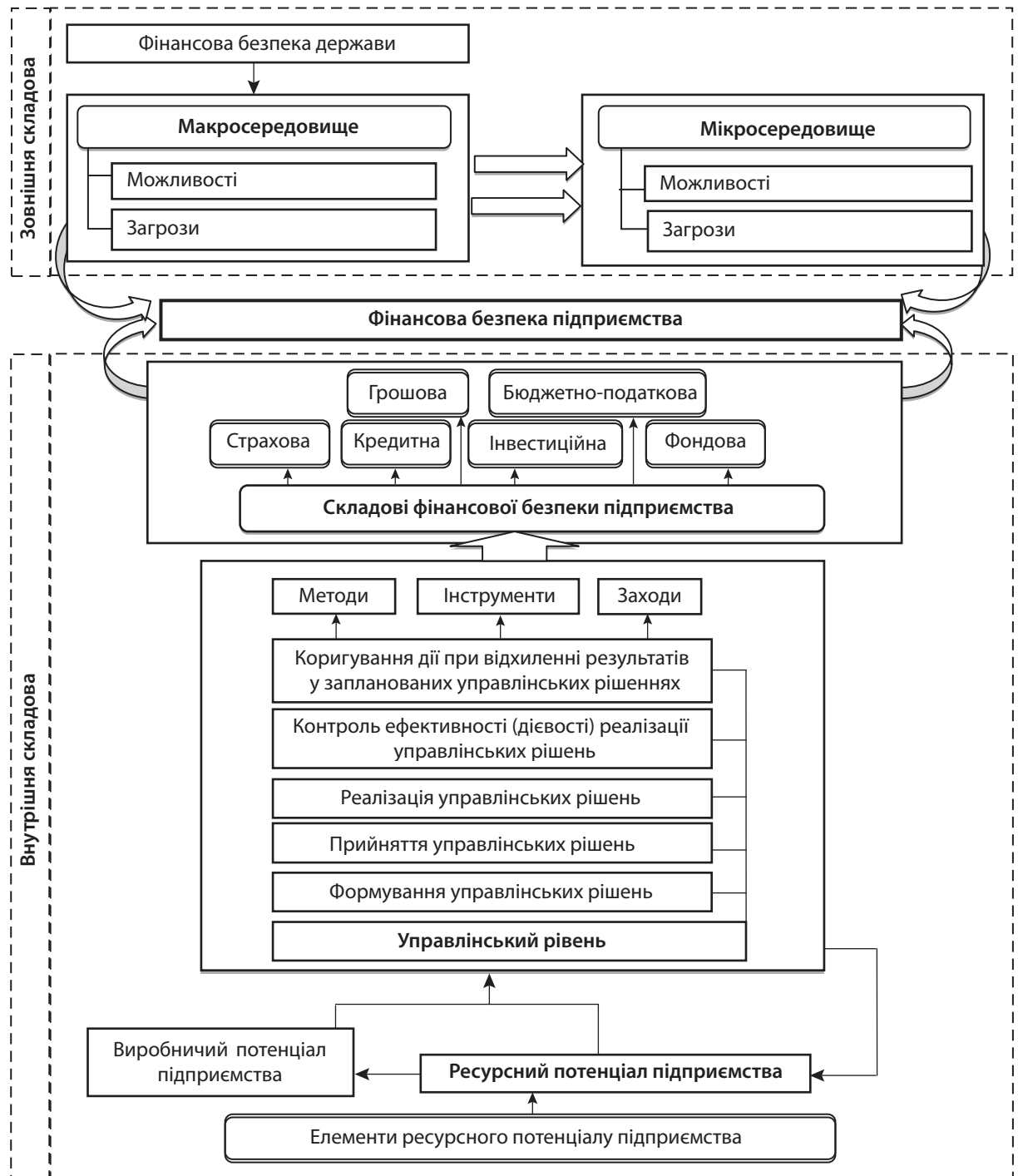

Рис. 2. Механізм формування фінансової безпеки підприємства

Джерело: авторська розробка.

складові фінансової безпеки: боргова, інвестиційна, бюджетна, податкова, валютна, грошово-кредитна, фінансова безпека страхового, фондового ринків та банківського сектора [5]. З кожною із них підприємству доводиться зіткнутись, адже фінансова безпека підприємства складається із похідних від попередніх складових, таких як: грошова, страхова, кредитна, інвестиційна, бюджетно-податкова та фондова.

Рівень захищеності та розвитку економіки країни створює підприємствам нові можливості або, навпаки, загрози.

Зовнішня складова об'єднує в собі макро- та мікросередовище діяльності підприємства. Макросередовище, своєю чергою, впливає на деякі фактори мікросередовища. До факторів зовнішнього середовища загалом належать: ефективність державного регулювання економіки; політична стабільність; міжнародна взаємодія та інвестиційна діяльність; податкова політика; науково-технічний розвиток; чисельність населення та чисельність активного населення; платоспроможність населення; взаємодія з постачальниками та споживачами; наявність конкуренції; фінансово-кредитна сфера та робота державних органів та інше [6].

Усі вищеперелічені показники можуть створювати для суб'єкта підприємництва як загрози, так і можливості, залежно від того, якою тенденцією вони описуються – негативною або ж позитивною. Так, на зовнішнє середовище підприємство переважно впливати не може, а лише на показник конкурентоспроможності та взаємодії з постачальниками і споживачами. Тому необхідно приділити вагомому увагу вивченню зовнішньої складової, адже саме тут формується здатність підприємства боротися з ризиками екзогенного характеру.

Внутрішня складова містить кілька частин. Елементи ресурсного потенціалу підприємства є базовими. До них належать такі:

1. *Трудові*: охоплюють весь наявний у підприємства персонал; є головними ресурсами підприємства, що поєднують кваліфікацію та продуктивність і прямо впливають на роботу підприємства.

2. *Фінансові*: охоплюють кошти, які сформовані при утворенні підприємства та отримані в результаті його діяльності.

3. *Матеріальні*: охоплюють основні фонди та оборотні активи підприємства (засоби праці); забезпечують безперервність процесу виробництва.

4. *Нематеріальні*: охоплюють права на користування нематеріальними ресурсами, інтелектуальний капітал підприємства.

5. *Інформаційні*: охоплюють сукупність інформації (як внутрішньої, так і зовнішньої), необхідної підприємству для вирішення завдань, постановки цілей і досягнення в подальшому головної мети.

Усі перелічені елементи в сукупності складають чи не найголовніший елемент представленого механізму – ресурсний потенціал підприємства.

Так, Денисюк О. Г. говорить, що: «ресурсний потенціал підприємства – це сукупність елементів, які нагромаджені підприємством для здійснення господарської діяльності та зумовлюють можливість його функціонування й розвитку» [7].

Виходячи з цього трактування зрозуміло, що саме ресурсний потенціал підприємства відіграє головну роль у формуванні його фінансової безпеки. Обсяги ресурсів відповідають за реальні можливості підприємства та впливають на його виробничий потенціал, тобто здатність ефективно і в достатніх обсягах здійснювати процес виробництва.

Поєднання ресурсного та виробничого потенціалів підприємства впливає на управлінські рішення, відносно яких вони приймаються. Саме управлінський рівень є наступним елементом запропонованого механізму.

На управлінському рівні вирішуються всі питання стосовно підприємницької діяльності. Його умовно можна розподілити на п'ять основних етапів: 1. Формування управлінських рішень. 2. Прийняття управлінських рішень. 3. Реалізація управлінських рішень. 4. Контроль ефективності (дієвості) реалізації управлінських рішень. 5. Коригувальні дії при відхиленні результатів в запланованих управлінських рішеннях.

У процесі управлінської діяльності спочатку виникають ідеї, які коригуються відповідно до наявних у підприємства можливостей (ресурсного потенціалу), шляхом поєднання ідей та можливостей досягаються першочергові цілі, які в сукупності складають основну мету підприємства, яка згодом розподіляється на конкретні цілі. Далі приймаються рішення про їх досягнення. Визначаються інструменти, методи та заходи, котрі необхідні для процесу реалізації поставлених цілей. До цілей підприємства стосовно забезпечення фінансової безпеки підприємства можна віднести: підвищення рівня конкурентоспроможності; підвищення рівня кваліфікації працівників; залучення нових техніко-технологічних можливостей; покращення раціональності використання ресурсів підприємства; забезпечення фінансової стійкості та інше [8].

Управлінське рішення з відповідним методологічним інструментарієм і системою оцінки може бути застосовано відносно відповідних складових фінансової безпеки підприємства:

1. *Грошова складова*. Описує відносини підприємства в процесі здійснення його діяльності щодо розрахунків (у національній та іноземній валюті) та врегулювання таких відносин.

2. *Страхова складова*. Описує процеси взаємовідносин та їх регулювання між суб'єктом підприємницької діяльності та страховими компаніями, до яких підприємство звертається.

3. *Кредитна складова*. Описує відносини та їх регулювання між підприємством та банками (чи іншими фінансовими інститутами) щодо надання першому кредитів.

4. *Інвестиційна*. Описує діяльність підприємства в інвестиційній сфері.

5. *Бюджетно-податкова*. Описує відносини та їх регулювання між підприємством, бюджетом і позабюджетними фондами.

6. *Фондова*. Описує процес випуску та продажу фондових цінних паперів підприємства.

Кожна із зазначених складових впливає на формування в цілому фінансової безпеки підприємства, тому є невід'ємною частиною наведеного механізму. Поєднання зазначених складових становить інтегральний показник фінансової безпеки підприємства, що і є головною метою його діяльності щодо забезпечення безпеки на довгострокову перспективу. Чим вище рівень показника кожної складової фінансової безпеки підприємства, тим вищим буде значення інтегрального коефіцієнта безпеки в сукупності.

ВИСНОВКИ

Отже, забезпечення фінансової безпеки підприємства є важливим завданням його безпосередньої діяльності. Поняття «фінансова безпека підприємства» є складовою механізму формування його економічної безпеки, проте у процесі дослідження набуває важливої уваги як самостійна складна економічна категорія, що доводиться наявністю її особливих рис і характеристик. Запропонований механізм відображає вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на досліджуваний показник, а також показує важливість управлінського процесу щодо забезпечення та підтримки дієвості даного механізму. При моделюванні механізму було доведено, що ресурсний потенціал підприємства відіграє базове значення в процесі забезпечення його фінансової діяльності, тому подальшим напрямком дослідження є ідентифікація впливу ресурсного потенціалу на формування фінансової безпеки підприємства з визначенням соціально-економічного (та/або екологічного) ефекту. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Термін «Фінансова безпека». Про затвердження методики розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/term/32059/sp?sp=i7:max25>

2. **Стащук О. В.** Фінансова безпека акціонерних товариств: історико-аналітичний аспект. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 1. Розділ V. С. 134–141.

3. **Ареф'єва О. В., Кузенко Т. Б.** Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1. С. 98–103.

4. **Колєватова А. В.** Основні пріоритетні напрями та механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5186>

5. **Ніколаєва Н. А., Панькевич І. М.** Фінансова безпека підприємства та механізм її забезпечення // Глобальні проблеми економіки та фінансів : збірник тез наукових робіт VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ – Прага – Відень, 28 лютого 2017 р.). 2017. С. 81–83. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6561/1/20170607_Nikolaieva_P081-083.pdf

6. **Хижняк Ю. О.** Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 23. С. 305–312.

7. **Денисюк О. Г.** Використання ресурсного потенціалу підприємства та його фінансової складової. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6113>

8. **Бондарчук Н. В., Фесенко А. В.** Управління системою фінансової безпеки підприємства. Молодий вчений. 2018. № 9. С. 237–240.

REFERENCES

Arefieva, O. V., and Kuzenko, T. B. "Ekonomichni osnovy formuvannia finansovoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky" [Economic Bases of Formation of Financial Component of Economic Security]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 1 (2009): 98-103.

Bondarchuk, N. V., and Fesenko, A. V. "Upravlinnia systemoi finansovoi bezpeky pidpriemstva" [Management of the System of Financial Safety of the Enterprise]. *Molodyi vchenyi*, no. 9 (2018): 237-240.

Denysiuk, O. H. "Vykorystannia resursnoho potentsialu pidpriemstva ta yoho finansovoi skladovoi" [Using of Resource Potential of the Enterprise and Its Financial Component]. *Efektivna ekonomika*. 2018. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6113>

Khyzhniak, Yu. O. "Metodychnyi pidkhid do otsinky rivnia finansovoi bezpeky pidpriemstva" [The Methodical Approach to Estimating the Level of Financial Security of the Enterprise]. *Infrastruktura rynku*, no. 23 (2018): 305-312.

Kolevatova, A. V. "Osnovni priorytetni napriamy ta mekhanizm zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva" [Basic Priority Directions and Mechanism of Providing of Financial Safety of Enterprise]. *Efektivna ekonomika*. 2016. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5186>

Nikolaieva, N. A., and Pankevych, I. M. "Finansova bezpeka pidpriemstva ta mekhanizm yii zabezpechennia" [Financial Security of the Enterprise and Mechanism of its Provision]. *Hlobalni problemy ekonomiky ta finansiv*. 2017. https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6561/1/20170607_Nikolaieva_P081-083.pdf

Stashchuk, O. V. "Finansova bezpeka aktsionerlykh tovarystv: istoryko-analitychnyi aspekt" [Financial Security of Joint Stock Companies: Historical and Analytical Aspect]. *Ekonomichniy chasopys Skhidnoyevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, section 5, no. 1 (2018): 134-141.

"Termin «Finansova bezpeka». Pro zatverdzhennia metodyky rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy" [The Term "Financial Security". On Approval of the Methodology for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/term/32059/sp?sp=i7:max25>